

CORRESPONDENȚE ÎNTRE PRINCIPIILE NOULUI RĂZBOI, LUPTEI ARMATE ȘI CELE ALE ACTIVITĂȚII DE INTELLIGENCE

CORRESPONDENCE AMONG THE PRINCIPLES OF THE NEW WAR, ARMED BATTLE AND INTELLIGENCE ACTIVITY

Lt.drd. Corina-Gabriela SINDIE*

Noua înfățișare a mediului de securitate impune o analiză a legilor și a principiilor luptei armate, pentru o aplicare creatoare a acestora și o viziune clară asupra viitoarelor configurații geopolitice. Aceste principii se află la granița dintre domeniile politic și militar, dintre decizie politică și aplicarea acesteia. În timp ce legile sunt prestabilite, principiile sunt flexibile și pot suferi modificări, în sensul perfecționării lor. În contextul actual, se pune problema dacă este mai potrivit să fie păstrate vechile principii ale războiului (luptei armate) drept set de principii aplicabile oricărui tip de conflict armat și să fie modificate doar în situațiile în care este necesar sau dacă este mai bine să fie enunțate principii moderne ale războiului, adaptate războiului modern sub toate formele și în toate contextele întâlnite.

The new look of the security environment requires an analysis of the laws and principles of armed battle in order to apply it in a creative manner and for a clear vision of the future geopolitical configurations. These principles lie at the interface between the political and military fields, also between political decision and implementation. While laws are predetermined, principles are flexible and may change in the sense of improving them. In the present context, the question is whether it is more appropriate to retain old principles of war (armed battle) as a set of principles for any kind of armed conflict and to modify only where necessary or whether it is better to have set modern principles of war, adapted to modern warfare in all its forms and in all the settings encountered.

Cuvinte-cheie: legi și principii ale luptei armate; intelligence; noul război.

Keywords: laws and principles of armed battles; intelligence; new war.

Războiul, ca expresie de vârf a conflictualității, luat sub toate formele și formulele sale, nu putea să nu folosească acest nou spațiu de confruntare: informația, mai ales informația publică, imaginea și cuvântul. Se poate spune că războiul trece, din ce în ce mai mult, din spațiul informației în zona cunoașterii, care ca „armă” nu este nouă.

În conformitate cu prevederile Constituției României și Legii nr. 203/2015 privind planificarea apărării, care a înlocuit Legea nr. 473/2004, Strategia Națională de Apărare a României reprezintă principalul instrument de fundamentare a planificării apărării naționale, asigurând cadrul strategic pentru organizarea și coordonarea unitară a activităților care privesc apărarea țării și securitatea națională.

Strategia Națională de Apărare a Țării este documentul care stă la baza Strategiilor de Informații ale serviciilor de intelligence, documente programatice care reiterează principiile pe care se fundamentează activitatea Serviciilor. De exemplu, Strategia de Informații a Serviciului Român de Informații (2015-2019) stabilește direcțiile de acțiune prioritare, pornind de la Strategia Națională de Apărare a Țării aferentă aceluiași interval.

Strategia Națională de Apărare a Țării, pentru perioada 2015-2019, se bazează pe respectarea următoarelor principii¹:

- *continuitatea* – derivă din necesitatea coerenței politicilor pe baza cărora România își construiește viitorul și se integrează în comunitatea europeană și euroatlantică. Astfel, menținerea viziunii și a direcțiilor de cooperare în cadrul NATO, Uniunii Europene și al parteneriatelor strategice,

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: corina.sindie@yahoo.com

îndeosebi al celui cu SUA, este în măsură să asigure României condițiile necesare sporirii capacității de prevenire a conflictelor, de gestionare a crizelor și de creștere a capacității operaționale de reacție la amenințări;

- *predictibilitatea* – privește elaborarea și implementarea politicilor de securitate națională la nivel intern, cât și în planul politicii externe, cu respectarea imperativului conectării ferme și ireversibile la principiile, mecanismele și procedurile de consultare, de decizie și de planificare aliate în scopul sporirii contribuției României la apărarea colectivă;

- *legalitatea* – implică îndeplinirea, cu bună-credință, a obligațiilor asumate de România în plan național, european și internațional, atunci când acționează pentru asigurarea și garantarea apărării țării, a cetățenilor săi, a drepturilor fundamentale ale acestora, precum și în direcția prevenirii riscurilor, combaterii amenințărilor și limitării vulnerabilităților care le-ar putea periclita;

- *proporționalitatea* – vizează adecvarea mijloacelor de acțiune necesare asigurării securității naționale la obiectivele stabilite și resursele alocate.

Acestea sunt și câteva dintre principiile noului război (aplicabile activității de intelligence, n.n.). Noul război este, de fapt, vechiul război, în variantă modernă, actualizată. Războiul reprezintă o extensie a conflictului, modelată politic, utilizând forțele, mijloacele, dispozitivele, operațiile, acțiunile și resursele, prin implicarea puterii.

Printre principiile noului război se numără²: *dominarea informațională; dominanța tehnologică; poziționarea strategică oportună; simetria conflictuală; disimetria; asimetria; extensia mediatică; acțiunea indirectă.*

Principiul dominării informaționale constă în tendința marilor puteri, a organizațiilor și a organismelor internaționale de a ști totul, de a realiza o supraștie informațională, de a contracara orice acțiune prin surprindere din partea unui terț și de a asigura controlul și gestionarea crizelor și conflictelor armate, de a asigura un mediu strategic nonconflictual sau de a menține conflictualitatea la un nivel cât mai scăzut, în așa fel încât să poată fi controlată și orientată. Desigur, în primul rând, în interes propriu, dar, la acest interes, pot fi arondate – și sunt arondate – și numeroase alte state. În felul acesta, se creează mari centre ale puterii informaționale, în jurul cărora se învârt o mulțime de țări-satelit.

Principiul dominației tehnologice este esențial pentru realizarea dominării informaționale și, în același timp, pentru realizarea forței necesare dominării reale, de regulă, prin mijloace disproporționate, a mediului strategic. Noul război se bazează tocmai pe dominarea tehnologică și informațională a anumitor centre de putere care transpun bătălia într-un spațiu mult mai larg, complex și multidimensional, ce permite manevra strategică pe linii (direcții) exterioare nu doar prin grupări uriașe de forțe, mijloace și resurse, ci și prin folosirea altor mijloace de dominanță și influențare.

Principiul simetriei conflictuale constă în faptul că fiecare dintre puterile candidate la calitatea de beligeranță în noul război caută să aibă sau să cunoască mijloacele, politicile, doctrinele și strategiile posibililor adversari, astfel încât, la nevoie, să poată face față unui atac din partea acestora și să asigure un minimum de condiții pentru a contraataca, a preveni sau a preîntâmpina un atac.

Principiul disimetriei constă în tendința fiecăruia dintre potențialii beligeranți de a realiza o superioritate netă – în forțe, mijloace, acțiuni, politici și strategii –, care să permită realizarea scopului și obiectivului propus fără pierderi sau cu cât mai puține pierderi și cheltuieli. Tendința este veche și totdeauna ea s-a manifestat și în realitate, într-o formă sau alta. Realitatea este însă dinamică și niciodată disproporționalitatea nu a putut fi menținută mult timp în formula inițială. Totdeauna, la un anumit interval de timp, de regulă, imprevizibil ca durată și moment, forțele și, respectiv, raporturile de forțe s-au schimbat.

Principiul asimetriei este omniprezent. Niciodată el nu a fost, însă, mai pregnant ca în momentul de față. Probabil că, în viitor, el se va manifesta și mai intens, întrucât lumea nu este dispusă să accepte nici simetria – deși o dorește –, nici disproporționalitatea, deși marea putere o urmărește totdeauna și prin toate mijloacele posibile. În situația în care o entitate, perceptibilă în plan politic și strategic, nu poate realiza o disproporționalitate care să-i asigure condiții pentru îndeplinirea obiectivelor propuse, ea va avea totdeauna în rezervă politici, strategii, forțe, mijloace, resurse și acțiuni asimetrice, dintre cele mai surprinzătoare. Unele dintre țări, inclusiv dintre marile puteri strategice ale lumii, apelează de la

început la politici, strategii și tactici asimetrice, pe care le dezvoltă în secret, le experimentează cu precauție și le aplică ori de câte ori au prilejul să o facă. Astfel, războiul mediatic din zilele noastre este, deopotrivă, un produs al politicilor și strategiilor bazate pe disproportionalitate, dar și al politicilor și strategiilor asimetrice.

Principiul extensiei mediatice (principiul mediatice) a fost practicat dintotdeauna. Niciodată el nu a atins, însă, cotele din zilele noastre. Pentru că niciodată, din câte cunoaștem noi, nu au existat atâtea rețele și atâtea sisteme de comunicații care să asigure transmiterea semnalelor și a informației în timp real.

Principiul acțiunii indirecte dezvoltat de către Liddell Hart, în cunoscuta sa lucrare, *Strategia acțiunilor indirecte*³, a devenit unul dintre cele mai importante principii ale epocii actuale. Deși lovirea nemijlocită a centrelor vitale ale dispozitivului inamic se înscrie în rândul strategiilor directe, promovate cu putere de către forțele americane și nu numai, manevra de forțe, manevra cibernetică, manevra psihologică și cea mediatică (aceasta din urmă trecând chiar în prim-planul mijloacelor celor mai eficiente și mai la îndemână ale războiului), proiecția forțelor, modalitățile de realizare a motivațiilor, a argumentelor și a dispozitivelor, modul de alcătuire a grupărilor de forțe, acordurile încheiate cu țara-gazdă, complexitatea procedurilor de angajare, de elaborare a deciziilor politice naționale în acest sens și o mulțime de alte modalități de punere în operă a unei decizii se bazează, tot mai mult, pe acest principiu care generează un efect complex, de regulă, indirect. Informația și diplomația militară joacă aici un rol esențial în toate etapele pregătirii și desfășurării războiului. Uneori, poți obține prin cuvânt scris, mult mai mult decât prin forța armelor. Napoleon spunea că o gazetă poate face cât o mie de baionete⁴.

Analiza acestor principii duce la concluzia că ele situează războiul în registrul suveranității informației, dezinformării, manipulării și acțiunilor asimetrice, având în vedere motivele nedeclarate ale declanșării confruntărilor armate: bani, teritorii, resurse, influență sau supraviețuire.

Referitor la principiile luptei armate, în urma analizei literaturii de specialitate, apreciez că varianta următoarelor nouă principii, într-o formulare simplă și concisă este una optimă, astfel: *Cooperarea* – coordonarea eforturilor, forțelor

și mijloacelor, într-o concepție unitară, pentru îndeplinirea misiunilor; *Concentrarea efortului* – gruparea forțelor și mijloacelor în locul și la momentul oportun pentru executarea loviturilor hotărâtoare, în acord cu obiectivul stabilit prin misiune; *Economia de forțe și mijloace* – utilizarea judicioasă și eficientă a resurselor umane și materiale, în raport cu necesitățile îndeplinirii misiunii stabilite; *Flexibilitatea* – asigurarea libertății de acțiune comandanților în planificarea și în executarea acțiunilor, constituirea grupărilor de forțe, în acord cu realitatea situațiilor, pentru îndeplinirea misiunii stabilite; *Libertatea de acțiune* – contracararea acțiunilor adversarului de a-și impune voința, de a cuceri și menține inițiativa; se poate asigura în principal prin inițiativă creatoare, realizarea surprinderii, siguranță, concentrarea eforturilor; *Manevra* – realizarea celei mai favorabile grupări de forțe și mijloace care să asigure condițiile executării prin surprindere a unei lovituri decisive adversarului, succesul fiind rezultatul punerii în aplicare a celorlalte principii enunțate; *Surprinderea și evitarea surprinderii* – presupune acțiune pentru lovirea adversarului în momentul și în locul unde se așteaptă cel mai puțin, cât și măsurile destinate evitării unei asemenea situații pentru forțele proprii; *Siguranța acțiunilor și protecția forțelor* – totalitatea măsurilor care să asigure libertatea de acțiune a structurilor de conducere și execuție, factor de succes în planificarea și în execuția operațiilor militare, de asigurare a unui moral ridicat forței umane; *Unitatea acțiunilor* – presupune unitate de voință, comandament, concepție de organizare, planificare, conducere și execuție.

O abordare interesantă asupra principiilor activității de intelligence aparține colonelului Eeben Barlow⁵, care consideră că, în vederea unei activități de colectare a informațiilor canalizate, focusate și dirijate în mod oportun, trebuie respectate următoarele principii:

- *Planificare* – O planificare corectă asigură primirea informației potrivite atât în plan temporal, cât și spațial. Planificarea adecvată previne lipsa performanței, reprezintă o acțiune care trebuie pusă la punct foarte bine înainte de implementare. În plus, planificarea va contribui la identificarea punctelor tari, a celor slabe, a oportunităților și a amenințărilor, în ceea ce privește activitatea de colectare a informațiilor.

- *Exploatarea tuturor surselor* (deschise, ascunse sau secrete). Toate aceste surse trebuie analizate în detaliu astfel încât să nu compromită alte surse. Totodată, va permite ofițerilor de informații să observe dacă dețin surse care furnizează datele și informațiile necesare sau dacă este necesară identificarea și recrutarea de noi surse, ceea ce include toate tipurile de legături cu structurile de intelligence partenere. TECHINT* sau SATINT* reprezintă, de asemenea, surse relevante, însă nu trebuie văzute drept surse primare de informații, având în vedere riscurile de dezinformare ale acestora.

- *Timp* – sintagma *timpul folosit pentru planificare nu este niciodată timp pierdut* este cât se poate de reală. În esență, ofițerii de informații trebuie să fie proactivi, astfel încât să poată evita situații de tip „lebadă neagră”. Principiul temporal este important pentru următoarele etape să fie atinse: planificare; identificare, recrutare, instruire a surselor secrete umane; trasarea de sarcini către surse secrete umane; desfășurare și/sau poziționare a surselor de tip TECHINT și SATINT; colectarea informațiilor; interpretarea și analiza informațiilor; procesul de feedback; diseminarea produselor de intelligence.

- *Relevanță* – procesul de colectare a informațiilor de intelligence trebuie să fie în acord cu cerințele de intelligence, ceea ce va asigura o utilizare eficientă a timpului, a surselor și a efortului depus. În lipsa principiului relevanței, colectarea de dragul colectării poate genera o risipă de mijloace și bani. În plus, informația irelevantă poate induce în eroare atât ofițerii de informații, cât și decidenții politici.

- *Control* – activitatea de colectare a informațiilor trebuie să fie bine controlată astfel încât să asigure economia din toate punctele de vedere, prevenind totodată suprapunerea aceluiași tipuri de informații și minimizând compromiterea activității de intelligence. Controlul reprezintă o premisă pentru direcționarea corectă și eficientă a surselor.

- *Acces* – în lipsa accesibilității nu putem vorbi despre colectare de informații. Accesul trebuie să fie bine planificat, cu stabilirea unor puncte de acces alternative, în cazul compromiterii surselor.

- *Flexibilitate* – aceasta permite ca activitatea de colectare a informațiilor să treacă rapid de la o sursă la următoarea. Cu toate acestea, în lipsa

planificării și a accesului, flexibilitatea nu poate exista sau, în cel mai bun caz, este vorba despre o flexibilitate limitată.

În afară de aplicarea acestor principii în activitatea de intelligence, ofițerii de informații trebuie să fie familiarizați cu strategia națională din domeniu, precum și cu strategiile militare sectoriale, astfel încât finalitățile muncii lor să fie aplicate cu acuratețe⁶.

Într-un document oficial publicat⁷ pe siteul MI 5 sunt menționate trei principii fundamentale care stau la baza activității de informații a acestei structuri de intelligence și anume: supremația respectării legii; metodele de investigații trebuie să fie direct proporționale cu amenințările și să respecte libertățile individuale, iar cu cât mijloacele de investigare sunt mai intruzive, cu atât nivelul de acces trebuie să fie mai ridicat, pentru a le putea utiliza. MI 5 respectă cu strictețe aceste principii și sprijină întru totul mecanismele de supraveghere independente.

În lucrarea *Ce încearcă să facă intelligence-ul de bază. Reexaminarea doctrinei intelligence-ului*⁸, accesibilă pe site-ul web al CIA, Joseph W. Martin menționează trei criterii de excelență referitoare la produsele de intelligence:

1. *Organizare sistematică*. Această sintagmă se referă, în primul rând, la compatibilitatea beneficiarului informației cu produsul de intelligence în sine, astfel încât acesta să răspundă intereselor personale ale decidentului.

2. *Claritate și precizie*. Unul dintre obiectivele intelligence-ului este acela de a transpune o analiză specializată din interior către exterior, de cele mai multe ori unui beneficiar nespecializat pe domeniu. Astfel, analistul de intelligence trebuie să aibă abilitatea de a utiliza cuvintele astfel încât decidentul politic să ia în considerare produsul de intelligence și să nu îl considere irelevant.

3. *Realism*. Acest principiu se referă la multitudinea de factori și analize cu privire la un stat și la necesitatea selectării acelor informații de importanță majoră pentru țară.

Potrivit Art. 5 din Legea Federală nr. 40-FZ, adoptată de Duma de Stat a Federației Ruse, în data de 22 februarie 1995, semnată de către președintele Boris Elțin, activitatea FSB (Federal Security Service) se bazează pe următoarele principii⁹: legalitate; respectarea drepturilor omului și a drepturilor și libertăților cetățenești; unitatea

structurilor FSB și administrarea unica a acestora; conspirativitate, îmbinarea metodelor și mijloacelor de activitate publice cu cele secrete.

William Brei¹⁰ identifică următoarele principii fundamentale ale analizei de intelligence – măsuri ale succesului pentru produsele de intelligence:

- *Promptitudine* – sistemele de intelligence trebuie să răspundă solicitărilor de intelligence

existente și concrete din partea consumatorilor, pe toate palierele;

- *Oportunitate* – produsele de intelligence trebuie furnizate beneficiarilor, în timp util, atât timp cât conținutul acestora este oportun, în circumstanțele contextului respectiv;

- *Acuratețe* – toate sursele de informare și toate datele și informațiile obținute trebuie să

Tabelul nr. 1

CORRESPONDEȚE ÎNTRE PRINCIPIILE LUPTEI ARMATE ȘI CELE ALE ACTIVITĂȚII DE INTELLIGENCE

		ACTIVITATEA DE INTELLIGENCE									
PRINCIPIUL		Legalități	Planificări	Ofensive și mobilități	Anticipări și previziunări	Obiectivități evaluărilor	Informării exacte, corecte și oportune	Independenței, neutralități și echidistanței politice	Protecției surselor, metodelor și mijloacelor	Cooperării, conlucrării și colaborării în cadrul SNAp	Cooperării internaționale
LUPTA ARMATĂ	Cooperarea										
	Concentrarea efortului						■			■	■
	Economia de forțe și mijloace		■								
	Flexibilitatea			■							
	Libertatea de acțiune	■									
	Manevra			■							
	Surprinderea și evitarea surprinderii				■						
	Siguranța acțiunilor și protecția forțelor								■		
	Unitatea acțiunilor					■					
			Nu se aplică în acțiunile militare indiferent de nivel								

fie supuse evaluării din perspectiva posibilității apariției erorilor de natură tehnică, a percepției greșite și a eforturilor de inducere în eroare ale forțelor ostile;

- *Obiectivitate* – toate analizele de intelligence trebuie evaluate din perspectiva emergenței distorsiunilor deliberate și manipularilor, ca urmare a intereselor adversarilor;

- *Utilitate* – toate produsele de intelligence trebuie să fie elaborate într-o formă care să faciliteze înțelegerea și punerea rapidă în aplicare, fiind compatibile cu capacitățile de primire, manipulare, protejare și stocare deținute de beneficiar;

- *Relevanță* – informația trebuie să fie selectată și organizată astfel încât să fie aplicabilă potrivit solicitărilor beneficiarilor și în acord cu potențialele consecințe și cu circumstanțele contextului.

În Tabelul nr. 1, am relevat corespondențele dintre principiile luptei armate și principiile activității de intelligence enunțate în *Doctrina națională a informațiilor pentru securitate*. După o analiză a acesteia, se poate observa faptul că principiile tradiționale ale luptei armate se regăsesc în activitatea de intelligence fie sub o denumire similară, fie sub o altă denumire, mai modernă, adaptată la noul context de desfășurare a războiului.

Astfel, principiul cooperării, întâlnit în cazul luptei armate are conexiune cu principiul cooperării, conlucrării și colaborării în cadrul sistemului național de apărare și cu principiul cooperării internaționale, aferente activității de intelligence.

Totodată, principiul luptei armate denumit concentrarea efortului are corespondent cu principiul de intelligence privind informarea exactă, corectă și oportună. Un beneficiar bine informat va lua deciziile potrivite în timp util, în vederea apărării intereselor naționale.

Economia de forțe și mijloace, ca principiu al luptei armate, se regăsește în zona planificării activității de intelligence.

De asemenea, principiile flexibilității și manevrei (lupta armată) se manifestă la nivelul ofensivei și mobilității (intelligence), în timp ce libertatea de acțiune, întâlnită în cadrul luptei armate se subsumează principiului legalității activității de intelligence.

În ceea ce privește principiul surprinderii și al evitării acesteia, la nivelul activității informativ-operative îl întâlnim în cazul principiului anticipării și previzionării.

Siguranța acțiunilor și protecția forțelor, ca principii ale luptei armate au corespondent în domeniul intelligence, prin protecția surselor, metodelor și mijloacelor activității de informații.

Unitatea acțiunilor luptei armate se manifestă ca principiu în zona activității de intelligence prin obiectivitatea evaluărilor aferente domeniului.

În urma analizei celor 10 principii ale activității de intelligence și a celor 9 ale luptei armate (Tabelul nr. 1), putem observa faptul că independența, neutralitatea și echidistanța politică în activitatea de informații nu se aplică în acțiunile militare indiferent de nivelul artei militare la care se desfășoară.

Războiul, pe care îl considerăm o artă de natură distructivă, se va dezvolta prin noi mijloace și metode de purtare, astfel, principiile luptei armate vor avea nevoie de continuă reevaluare și modernizare, munca nefiind niciodată terminată.

NOTE:

1 http://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_1.pdf, accesat la 25.03.2016.

2 Dr. Constantin Degeratu, dr. Mihai Tudose, dr. Gheorghe Văduva, *Război, cunoaștere, adevăr*, Editura Nemira, București, 2012, <http://iss.ucdc.ro/studii-pdf/Razboi%20Cunoastere%20Adevar.pdf>, accesat la 27.03.2016.

3 Basil Liddell Hart, *Strategia acțiunilor indirecte*, Editura Militară, București, 1973.

4 Dr. Constantin Degeratu, dr. Mihai Tudose, dr. Gheorghe Văduva, *Război, cunoaștere, adevăr*, Editura Nemira, București, 2012, <http://iss.ucdc.ro/studii-pdf/Razboi%20Cunoastere%20Adevar.pdf>, accesat la 27.03.2016.

5 Cofondator al Executive Outcomes și președinte al STTEP International.

6 <http://eebenbarlowsmilitaryandsecurityblog.blogspot.ro/2009/08/principles-of-intelligence-collection.html>, accesat la 08.02.2016.

7 Dame Stella Rimington, James Smart Lecture, 3 November 1994, <https://www.mi5.gov.uk/home/about-us/who-we-are/staff-and-management/director-general/speeches-by-the-director-general/director-generals-james-smart-lecture-1994.html>, accesat la 08.02.2016.

8 https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/kentcsi/vol14no2/html/v14i2a07p_0001.htm, accesat la 08.02.2016.

9 http://fas.org/irp/world/russia/docs/law_950403.htm, accesat la 10.02.2016.

10 William Brei (căpitan în cadrul Academiei Forțelor Aeriene ale Statelor Unite ale Americii – USAF), *Getting Intelligence Right. The Power of Logical Procedure*, in Learning With Professionals: Selected works from the Joint Military Intelligence College, Joint Military Intelligence College, Booklife, 2010, pp. 47-76.

BIBLIOGRAFIE

Brei William, *Getting Intelligence Right. The Power of Logical Procedure*, în „Learning With Professionals: Selected works from the Joint Military Intelligence College”, Joint Military Intelligence College, Booklife, 2010.

Degeratu Constantin, Tudose Mihai, Văduva Gheorghe, *Război, cunoaștere, adevăr*, Editura Nemira, București, 2012.

Hart Basil Liddell, *Strategia acțiunilor indirecte*, Editura Militară, București, 1973.

<http://eebenbarlowsmilitaryandsecurityblog.blogspot.ro/2009/08/principles-of-intelligence-collection.html>

http://fas.org/irp/world/russia/docs/law_950403.htm

http://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_1.pdf

https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/kentcsi/vol14no2/html/v14i2a07p_0001.htm

<https://www.mi5.gov.uk/home/about-us/who-we-are/staff-and-management/director-general/speeches-by-the-director-general/director-generals-james-smart-lecture-1994.html>